

Suomen poliittista lähihistoriaa

Teksti: Markus Anaja

Syksy 2007

Esko Riekin elämäkerta

Matti Lackman on laatinut kauan kaivatun elämäkerran Esko Riekistä, Etsivän Keskuspoliisin pitkäaikaisesta päälliköstä. Kuten Lackmanin kirjoilla aikaisemminkin, tälläkin teoksella on todella pitkä nimi: *Esko Rieki. Jääkärivärveri, Etsivän Keskuspoliisin päällikkö, SS-pataljoonan luoja*. Nimi toisaalta kyllä kertoo kaiken Riekin tärkeistä rooleista.

Riekin rooli suomalaisen SS-pataljoonan syntyvaiheissa on kyllä ollut tiedossa, mutta Lackman nostaa sen merkittävämmäksi kuin mitä aikaisemmin on luultu. Kirjan tekstiä olisi voinut jonkun verran tiivistää, liki 600 sivua on liikaa, varsinkin kun Lackman kirjoittaa varsin kuivasti. Joka tapauksessa varsin suositeltava kirja, jossa on - ainakin minulle - paljon uutta tietoa.

Ulkopolitiikka, UKK, demarit, KGB ja Stasi

Kaksi itsensä kaltoin kohdelluksi kokevaa UM-virkamiestä on kirjoittanut kirjat, joissa "paljastetaan konnat". **Jukka Seppinen** ehti ensimmäisenä kirjallaan *Mies joka sanoi KGB:lle ei*. Seppinen luo kuvan siitä, miten vain hän taisteli Suomen etujen puolesta UM:ssä, jossa muut hännystelivät KGB:tä tai ainakin Neuvostoliittoa. Tekstiä olisi pitänyt editoida kovalla kädellä, nyt se on täynnä toistoja.

Alpo Rusin uuden kirjan nimi on *Vasemmalta ohi. Kamppailu Suomen ulkopoliittisesta johtajuudesta rautaesiripun varjossa 1945 - 1990*. Nimensä mukaisesti siinä käsitellään Suomen asemaa ja ulkopoliittikkaa siihen liittyneen valtataistelun näkökulmasta. Rusi pyrkii vastaamaan kysymyksiin: Ketkä halusivat sitoa Suomen tiukemmin Neuvostoliiton valvontaan? Pelasiko Urho Kekkosen asemansa turvaamiseksi Kalevi Sorsan ja KGB:n kanssa keskustajohtajat paitsioon? Ketkä vakoilivat ja ketkä harjoittivat hyväksyttävyyden rajoissa tarpeellista yhteistyötä? Helsingissä vaikutti satapäinen KGB:n ja Stasin avustajajoukko 1970- ja 80-luvuilla. Tämän armeijan kanssa harjoitetulla yhteistyöllä hankittu "Moskovan luottamus" oli poliittista pääomaa, jonka pohjalta jaettiin virkoja ja ministerinpaikkoja.

Everstiluutnantti evp **Esa Seppänen** väitteli viime keväänä tohtoriksi tutkimuksellaan Urho Kekkosen, Brezhnevin ja Kosyginin henkilösuhteista. Kirjasta on ilmestynyt myös ns. kansanpainos nimellä *Itäsuhteiden kolmiodraama*.

Suomen historian suuret myytit

Osmo Jussila, poliittisen historian emeritusprofessori, paneutuu uudessa kirjassaan Suomen historian suuriin myytteihin, jotka hänen mukaan ovat Ruotsi-Suomi -myytti, valtiomyytti sekä itsenäisyysmyytti.

Ruotsi-Suomi-ilmaisulla on korostettu Ruotsin "itämaan" erillisyyttä ja jopa itsenäisyyttä, valtiomyytissä on katsottu Suomen valtion syntyneen jo Porvoon valtiopäivillä vuonna 1809 ja itsenäisyysmyyttiä luotaessa on haettu Suomen itsenäisyyden juuria mahdollisimman kaukaa menneisyydestä. Kaikki nämä Jussila purkaa puhtaasti kansallistunteen synnyttämiksi ilmiöiksi. Jussilan kirja antaa paljon ajattelemisen aihetta ja auttaa lukijaa ymmärtämään Suomen historiaa ja historiankirjoitusta.

Jossittelua

Kontrafaktuaalinen historiankirjoitus on ollut muotia viime vuosina. Eräs tunnetuimpia tällaisia teoksia on **Robert Cowleyn** toimittama *Entäs jos... Vaihtoehtoinen maailmanhistoria*. Sen artikeleissa käsitellään mm. seuraavia aiheita:

- * Kristinusko ilman ristiinnaulitsemista
- * Jos Lenin ei olisi päässyt Sveitsistä Venäjälle v. 1917
- * Jos Hitler olisi joutunut syytettyjen penkille hävityn sodan jälkeen
- * Jos amerikkalaiset eivät olisi käyttäneet atomipommia v. 1945

Jos hyväksyy sen, että historiasta voidaan kirjoittaa tämän tyyppistä "jossittelua", kirja on mielenkiintoinen ja provosoi lukijaa ajattelemaan asioita uudella tavalla.

Matti Lackman, *Esko Riekkä. Jääkärivärvi, Etsivän Keskuspoliisin päällikkö, SS-pataljoonan luoja*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 2007. 582 sivua, kuvitettu.

Jukka Seppinen, *Mies joka sanoi KGB:lle ei. Ulkopoliittikan taustavaikuttajana 1970 - 1992*. Edita, Helsinki 2007. 328 sivua.

Alpo Rusi, *Vasemmalta ohi. Kamppailu Suomen ulkopoliittisesta johtajuudesta rautaesiripun varjossa 1945 - 1990*. Gummerus, Helsinki 2007. 572 sivua.

Esa Seppänen, *Itäsuhteiden kolmiodraama*. Ajatus, Helsinki 2007. 597 sivua.

Heikki Roiko-Jokela, *Ylioppilas - maakunta - isänmaa. Pohjois-Pohjalainen Osakunta 1907 - 2007*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 2007. 494 sivua, kuvitettu.

Risto Niku, *Kalevan kuolemanlento*. Edita, Helsinki 2007. 229 sivua, kuvitettu.

Osmo Jussila, *Suomen historian suuret myytit*. WSOY, Helsinki 2007. 334 sivua, kuvitettu.

Robert Cowley (toim.), *Entäs jos... Vaihtoehtoinen maailmanhistoria*. Ajatus, Helsinki 2007. 479 sivua.